

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

การประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศหรือระหว่างประเทศอาจมีกรณีที่คู่สัญญาหรือผู้ร่วมดำเนินธุรกิจเกิดความขัดแย้งหรือเกิดข้อพิพาทขึ้นอันเป็นอุปสรรคต่อการที่จะประกอบธุรกิจต่อไปได้อย่างราบรื่น ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามที่จะสร้างกลไกในการระงับข้อพิพาทเพื่อที่จะระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นให้ยุติได้ในที่สุด และด้วยความเจริญก้าวหน้าทางธุรกิจตลอดจนความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดความพยายามในการสร้างกลไกในการระงับข้อพิพาทที่เป็นทางเลือกใหม่ให้กับคู่พิพาทแทนการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการทางศาลซึ่งรู้จักกันในชื่อภาษาอังกฤษว่า Alternative Dispute Resolution หรือ ADR

เมื่อความเจริญทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีมากขึ้นจึงส่งผลต่อกลไกในการระงับข้อพิพาท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีผลกระทบต่อวิธีการทาง ADR จึงก่อให้เกิดรูปแบบของการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการที่มีการดำเนินการผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางออนไลน์ หรือที่เรียกว่า "Online Dispute Resolution: ODR" หรือ "Online หรือ Electronic Alternative Dispute Resolution: e-ADR" ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดมากยิ่งขึ้นในการระงับข้อพิพาท ซึ่งในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการนำเอาสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มาใช้ในการดำเนินการกระบวนการอนุญาโตตุลาการ หรือที่เรียกว่า "อนุญาโตตุลาการออนไลน์" (Online-Arbitration) แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการที่ไม่ผ่านทางออนไลน์ (Offline-Arbitration) หรือจะเป็นการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ก็ตามต่างก็มีหลักการพื้นฐานเช่นเดียวกัน รวมทั้งหลักการในเรื่องความสำคัญของศาลในการที่จะเข้ามามีบทบาทในกระบวนการอนุญาโตตุลาการด้วย ซึ่งในการพิจารณาบทบาทของศาลที่มีต่อกระบวนการอนุญาโตตุลาการนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงปัญหาในส่วนของ การกำหนดเขตอำนาจศาลเพื่อให้ทราบในเบื้องต้นเสียก่อนว่าในแต่ละบทบาทของศาลที่มีต่อกระบวนการอนุญาโตตุลาการนั้น ศาลใดและศาลของประเทศใดที่จะเข้ามามีเขตอำนาจเหนือกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่เกิดขึ้น

แต่ทั้งนี้ด้วยลักษณะของการดำเนินกิจกรรมใดๆ ผ่านทางออนไลน์อาจทำให้เกิดความยากลำบากในการระบุถึงสถานที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมใดๆ ผ่านทางออนไลน์เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีความห่างกันโดยระยะทางระหว่างผู้ร่วมทำกิจกรรมนั้นๆ และไม่มีการพบเจอกันซึ่งหน้า ด้วยเหตุนี้การใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์จึงส่งผลให้การกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการอาจเกิดความยุ่งยากและเกิดประเด็นปัญหาที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ปัญหาความไม่เหมาะสมของทฤษฎีที่นำมาใช้กับการอนุญาโตตุลาการที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบันที่จะนำมาใช้กับการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ เนื่องจากโดยลักษณะของการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ซึ่งอาจไม่สามารถระบุหรือกำหนดสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการ (place of arbitration) ได้ทำให้ทฤษฎีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการอาจประสบกับปัญหาในการนำมาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานของการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ และสืบเนื่องจากปัญหาของความไม่เหมาะสมดังกล่าวจึงได้ส่งผลต่อการกำหนดเขตอำนาจศาลด้วย กล่าวคือ เนื่องจากทฤษฎีแต่ละทฤษฎีมีหลักการที่นำมาใช้ในการกำหนดเขตอำนาจศาลที่จะเข้ามามีบทบาทในกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่ต่างกัน ดังนั้นหากการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีพื้นฐานซึ่งแตกต่างจากการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการในรูปแบบปกติแล้ว โดยผลของการเปลี่ยนแปลงนี้ก็ส่งผลให้การกำหนดเขตอำนาจศาลที่จะเข้ามามีบทบาทในกระบวนการอนุญาโตตุลาการก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินกระบวนการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ในประเทศไทยยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ให้เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่านอกจากที่จะมุ่งทำการศึกษาการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ในส่วนของภาคทฤษฎีแล้ว ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ขึ้นในประเทศไทยซึ่งจะเป็นการนำเสนอแนวทางที่อาจมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ในประเทศไทยต่อไปในอนาคต

เริ่มต้นในบทที่ 2 ผู้เขียนอธิบายให้เห็นถึงภาพรวมของการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ โดยอธิบายให้เห็นถึงความเป็นมาและค่านิยมของการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ตลอดจนหลักการของการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้การดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับจาก

คู่พิพาทได้ โดยหลักการดังกล่าวประกอบด้วย ความสะดวกที่จะนำการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์มาใช้ (Convenience) ความน่าเชื่อถือ (Trust) และความชำนาญของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการระงับข้อพิพาท (Expertise)

เมื่อเข้าใจถึงความเป็นมาและค่านิยมของการอนุญาโตตุลาการออนไลน์รวมทั้งหลักการของการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์แล้ว เพราะเหตุที่สิ่งซึ่งจะทำให้การอนุญาโตตุลาการออนไลน์มีความแตกต่างจากการอนุญาโตตุลาการในรูปแบบปกติก็คือรูปแบบของการติดต่อสื่อสารที่มีการติดต่อสื่อสารผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางออนไลน์ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้อธิบายให้เห็นถึงประเภทของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารทางออนไลน์ที่อาจถูกใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารในการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นต่างเวลากัน (Asynchronous Communications) และการติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (Synchronous Communications) นอกจากนี้เพื่อให้เข้าใจถึงการอนุญาโตตุลาการออนไลน์เป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงได้อธิบายให้เห็นถึงรูปแบบของการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการโดยไม่ใช้สถาบัน (Ad hoc) และการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการโดยใช้สถาบันผู้ให้บริการในการระงับข้อพิพาทด้วยอนุญาโตตุลาการผ่านทางออนไลน์ (ODR provider)

นอกจากนี้ผู้เขียนได้อธิบายให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสียของการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์และได้นำเสนอตัวอย่างผู้ให้บริการในการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ที่มีการให้บริการอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น ศูนย์อนุญาโตตุลาการและการไกล่เกลี่ย องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Arbitration and Mediation Center) ซึ่งเป็นตัวอย่างข้อการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากชื่อโดเมน, The Virtual Magistrate ซึ่งเป็นสถาบันแห่งแรกที่ริเริ่มดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ และ NovaForum®, Inc ซึ่งเป็นสถาบันของเอกชน

ในส่วนของบทที่ 3 ได้อธิบายให้เห็นถึงเนื้อหาในส่วนของกำหนัดเขตอำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศ โดยได้แบ่งการอธิบายออกเป็น 2 ส่วน คือ ในส่วนของข้อพิจารณาทางทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนัดเขตอำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศ โดยผู้เขียนได้ให้ความสำคัญกับทฤษฎี 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีสถานที่นั่งพิจารณา (the seat theory) และ ทฤษฎีการปลดการอนุญาโตตุลาการจากการผูกพันของระบบกฎหมายภายใน (the delocalization theory) ซึ่งโดยผลของ 2 ทฤษฎีนี้จะ

ส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อการพิจารณาเขตอำนาจศาลที่มีเหนือการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์

เมื่อได้ทราบถึงข้อพิจารณาทางทฤษฎีในส่วนแรกแล้ว ในส่วนที่สองผู้เขียนได้อธิบายถึงข้อพิจารณาในการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศจากบทบาทศาลที่อาจเข้ามาในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ ไม่ว่าจะเป็นบทบาทศาลในการบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ บทบาทศาลในเรื่องเกี่ยวกับผู้เป็นอนุญาโตตุลาการ บทบาทศาลในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการ ตลอดจนบทบาทศาลในการเพิกถอนและการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

สำหรับในบทที่ 4 ผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับเขตอำนาจศาลในการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศที่ผ่านทางออนไลน์ โดยประเด็นที่อ้างถึงในบทที่ 4 เป็นประเด็นที่ผู้เขียนเห็นว่ามีมีความสำคัญสำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลในการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ซึ่งผู้เขียนได้แบ่งการพิจารณาประเด็นปัญหาในบทที่ 4 ให้ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ประเด็นปัญหาทางทฤษฎี และ (2) ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับกฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ในส่วนของประเด็นปัญหาทางทฤษฎีนั้นผู้เขียนได้แยกการพิจารณาประเด็นปัญหาไปตามแต่ละทฤษฎี ได้แก่ (1) ประเด็นปัญหาที่เกิดจากการนำเอา the seat theory มาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการกำหนดเขตอำนาจศาลในกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ซึ่งมีประเด็นปัญหาสำคัญก็คือ ปัญหาความไม่เหมาะสมในการนำเอา the seat theory มาเป็นทฤษฎีพื้นฐานของการอนุญาโตตุลาการที่มีการดำเนินการผ่านทางออนไลน์ เนื่องจากปัญหาความไม่สามารถกำหนดสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ได้ โดยผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางแก้ไขสำหรับประเด็นปัญหานี้ไว้ 2 แนวทาง คือ การยึดเอา the delocalization theory มาเป็นทฤษฎีพื้นฐานของกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่มีการดำเนินการผ่านทางออนไลน์แทน the seat theory หรือ การยอมรับการกำหนดสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการอนุญาโตตุลาการ (place of arbitration) ในลักษณะที่เป็น "สถานที่ที่จำลองขึ้นเพื่อให้มีผลในทางกฎหมาย" และ (2) ประเด็นปัญหาในการนำเอา the delocalization theory มาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่สำคัญก็คือ ปัญหาในการค้นหาองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเพื่อจะเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์แทนศาลของ

ประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางแก้ไขโดยการพิจารณาองค์กรอื่นๆ ที่จะเข้ามา มีบทบาทแทนศาลโดยแยกพิจารณาตามแต่ละขั้นตอนไป

สำหรับในส่วนของประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับกฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น ผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็น 2 ประการได้แก่ (1) ประเด็นปัญหาว่าประเทศไทย ควรจะเลือกเอาทฤษฎีใดมาเป็นพื้นฐานสำหรับการพิจารณาในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการ กำหนดเขตอำนาจศาลเพื่อรองรับการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญมา เพราะการพิจารณาประเด็นปัญหานี้จะส่งผลต่อการพิจารณาเขต อำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ต่อไป โดยผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางแก้ไข สำหรับประเด็นปัญหานี้ไว้แล้วเช่นกัน สำหรับประเด็นปัญหาที่ (2) คือ ประเด็นปัญหาในเรื่องความ เหมาะสมของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ในการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือ กระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ซึ่งผู้เขียนได้แบ่งการพิจารณาปัญหาไปตามบทบาทศาลที่ มีอยู่ในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการในแต่ละขั้นตอน

นอกจากนี้เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายอนุญาโตตุลาการที่มารองรับการระงับข้อ พิพาทโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงได้นำเสนอการ ปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ไว้ด้วย ไม่ว่าจะ เป็นบทบัญญัติในส่วนของ การให้คำจำกัดความของคำว่า “อนุญาโตตุลาการออนไลน์” และคำ จำกัดความของคำว่า “เป็นหนังสือ” ตลอดจนบทบัญญัติในส่วนของบทบาทศาลที่จะเข้ามาใน กระบวนการอนุญาโตตุลาการเป็นต้น

ในส่วนของบทที่ 5 ซึ่งเป็นเนื้อหาในบทสุดท้าย ผู้เขียนได้นำเสนอให้เห็นถึงแนวทาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการทางออนไลน์ขึ้นใน ประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนได้มุ่งเน้นถึงการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ที่ เกิดจากการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ประกอบการ (Business) กับผู้บริโภค (Consumer) โดยในบทนี้ผู้เขียนได้อธิบายให้เห็นถึงความจำเป็นของกระบวนการระงับข้อพิพาท ทางออนไลน์ที่มีต่อการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ประกอบการ (Business) กับผู้บริโภค (Consumer) หรือ Business-to-Consumer (B2C) รวมทั้งแนวทางของต่างประเทศใน การพัฒนากระบวนการระงับข้อพิพาททางออนไลน์เหนือข้อพิพาทที่เกิดจากการทำธุรกรรมทาง พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาแนวทางการ พัฒนาของต่างประเทศจากการพิจารณาองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาททาง ออนไลน์เหนือข้อพิพาทที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ประกอบการ

กับผู้บริโภค อันได้แก่ (1) ภาครัฐ (Government) (2) องค์กรธุรกิจ (Business Organizations) (3) องค์กรผู้บริโภค (Consumer Organizations) และ (4) สถาบันหรือองค์กรที่จัดให้มีบริการในการระงับข้อพิพาท (Institutions of dispute resolution) ตลอดจนการศึกษาลักษณะสำคัญที่ใช้ในการกำหนดข้อบังคับของสถาบันผู้ให้บริการในการระงับข้อพิพาททางออนไลน์เหนือข้อพิพาทที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคที่มีการให้บริการอยู่ในต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้เขียนได้นำเสนอตัวอย่างของกรนำเอาการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์มาใช้โดยผู้ประกอบการทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ อันได้แก่ เว็บไซต์ของผู้ประกอบการทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อขายอัญมณี ซึ่งได้ให้บริการในการระงับข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจทางอินเทอร์เน็ตของ WebAssured.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของสถาบันผู้ให้บริการการระงับข้อพิพาททางออนไลน์ที่มีการให้บริการการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ด้วย

เมื่อได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ในต่างประเทศแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพิจารณาแนวทางการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้เขียนจึงได้อธิบายให้เห็นถึงสภาวะของการประกอบธุรกิจทางการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยผู้ประกอบการไทยในปัจจุบันและแนวโน้มของประเทศไทยในการยอมรับกระบวนการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์เหนือข้อพิพาทที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคและนอกจากนี้ผู้เขียนได้นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์เหนือข้อพิพาทที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคขึ้นในประเทศไทย ซึ่งในส่วนของปัญหาและแนวทางการแก้ไขนี้ผู้เขียนได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับตัวสถาบันผู้ให้บริการระงับข้อพิพาท เนื่องจากผู้เขียนเล็งเห็นว่าสถาบันผู้ให้บริการระงับข้อพิพาทเป็นองค์กรที่มีความสำคัญมากที่สุดในการที่จะพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งประเด็นปัญหาที่สำคัญของสถาบันผู้ให้บริการระงับข้อพิพาทที่มีต่อการพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ในประเทศไทย ก็คือ การขาดการสร้างระบบการระงับข้อพิพาททางอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ซึ่งผู้เขียนก็ได้เสนอแนวทางแก้ไขโดยการกำหนดแนวทางในการสร้างระบบการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ไว้ ไม่ว่าจะเป็น การสร้างระบบโดยให้ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยเข้ามาเป็นสมาชิกของทางสถาบันอนุญาโตตุลาการสำหรับการระงับข้อพิพาททางออนไลน์ และการสร้างระบบการระงับข้อพิพาท

โดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ไว้ในหน้าเว็บไซต์ของทางสถาบันอนุญาโตตุลาการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดข้อบังคับว่าด้วยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ของสถาบันผู้ให้บริการในการระงับข้อพิพาททางอนุญาโตตุลาการออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะ

จากประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขดังกล่าวในบทที่ 4 และบทที่ 5 ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะโดยแบ่งแยกการพิจารณาได้ ดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะในส่วนของทฤษฎี

ในส่วนของข้อเสนอแนะทางทฤษฎีนี้ เนื่องจากทฤษฎีที่สามารถจะนำมาอธิบายและนำมาใช้กับการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการได้นั้นอาจมีด้วยกัน 2 ทฤษฎี ได้แก่ the seat theory และ the delocalization theory ดังที่ผู้เขียนได้นำเสนอในบทที่ 3 อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าเมื่อนำเอาหลักการของทั้ง 2 ทฤษฎีนี้มาพิจารณาประกอบกับลักษณะของการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่มีการดำเนินการผ่านทางออนไลน์แล้วจะเห็นได้ว่าทั้ง 2 ทฤษฎีต่างประสพกับประเด็นปัญหาความเหมาะสมบางประการ ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทั้ง 2 ทฤษฎีและแนวทางแก้ไขดังกล่าวในบทที่ 4 ผู้เขียนมีความเห็นและขอเสนอเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

แม้ว่า the delocalization theory จะเป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำเอา the seat theory มาเป็นทฤษฎีพื้นฐานได้ ซึ่งก็คือ ปัญหาความไม่สามารถกำหนดสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ แต่จากการพิจารณาในการนำเอา the delocalization theory มาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานแทน the seat theory จะเห็นได้ว่า ในการนำเอา the delocalization theory มาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานสำหรับการกำหนดเขตอำนาจศาลในกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์นั้น ก่อให้เกิดประเด็นปัญหาที่ยุ่งยากมากกว่าการยึดเอา the seat theory ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน และการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก็ยุ่งยากและอาจเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ในการยึดเอา the seat theory มาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานแม้จะมีประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น แต่นอกจากแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการยึดเอา the delocalization theory มาใช้แทน the seat theory แล้ว ยังมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอีกแนวทางหนึ่ง ก็คือ การยอมรับการกำหนดสถานที่ที่ใช้

ในการดำเนินการอนุญาโตตุลาการ (place of arbitration) ในลักษณะที่เป็น “สถานที่ที่จำลองขึ้น เพื่อให้มีผลในทางกฎหมาย” มาใช้กับการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ด้วย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแนวทางนี้นอกจากจะทำให้ไม่จำเป็นต้องไปพิจารณาประเด็นปัญหาที่เกิดจาก the delocalization theory แล้ว ยังเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการในรูปแบบปกติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันตามแนวทางของ UNCITRAL Model Law และกฎหมายไทย เพียงแต่ในการใช้บังคับกฎหมายจะต้องมีการตีความบทบัญญัติหรือเจตนาของคู่พิพาทให้ขยายความไปถึงการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ด้วยอีกชั้นหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่า the seat theory เป็นทฤษฎีที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการอนุญาโตตุลาการออนไลน์มากกว่าการนำเอา the delocalization theory มาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขดังกล่าวในบทที่ 4 ข้างต้น

(2) ข้อเสนอแนะในส่วนของกฎหมายไทย

สำหรับข้อเสนอแนะในส่วนของกฎหมายไทยนั้น ผู้เขียนขอแยกพิจารณาตามประเด็นปัญหาดังกล่าวไว้ในบทที่ 4 ดังนี้

(2.1) ประเด็นปัญหาว่าประเทศไทยควรที่จะเลือกเอาทฤษฎีใดมาเป็นพื้นฐานสำหรับการพิจารณาในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลเพื่อรองรับการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์

ในส่วนของประเด็นปัญหานี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าประเทศไทยควรเลือกเอา the seat theory มาเป็นพื้นฐานในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นในส่วนของข้อเสนอแนะทางทฤษฎีซึ่งเห็นได้ว่า the seat theory เป็นทฤษฎีที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการอนุญาโตตุลาการออนไลน์มากกว่า the delocalization theory ทั้งนี้โดยการปรับปรุงกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้มีบทบัญญัติที่มารองรับการระงับข้อพิพาทด้วยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ด้วย

(2.2) ประเด็นปัญหาในเรื่องความเหมาะสมของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ในการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาโตตุลาการออนไลน์

ในส่วนของประเด็นปัญหานี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า ประเทศไทยควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ให้มีบทบัญญัติเพื่อมารองรับการระงับข้อ

พิพาทด้วยการอนุญาตตุลาการออนไลน์ ทั้งในส่วนของบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาตตุลาการรวมทั้งบทบัญญัติในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เขียนขอเสนอแนะ ดังนี้

(2.2.1) บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลเหนือกระบวนการอนุญาตตุลาการ

ผู้เขียนขอเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเพื่อรองรับการกำหนดเขตอำนาจศาลในเรื่องเกี่ยวกับผู้เป็นอนุญาตตุลาการ และการกำหนดเขตอำนาจศาลในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการอนุญาตตุลาการตลอดจนการกำหนดเขตอำนาจศาลในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ โดยผู้เขียนขอเสนอแนะว่า บทบัญญัติมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2545 ควรมีการบัญญัติให้ชัดเจนขึ้นโดยเพิ่มเติมข้อความให้ชัดเจนในลักษณะที่ว่า

“ในกรณีที่เป็นกระบวนการอนุญาตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศไม่ว่าจะมีการดำเนินกระบวนการผ่านทางออนไลน์หรือไม่ก็ตาม ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศหรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคเป็นศาลที่มีเขตอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้”

(2.2.2) การกำหนดเขตอำนาจศาลในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการอนุญาตตุลาการ

ในส่วนนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อขยายเขตอำนาจของศาลไทยในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการอนุญาตตุลาการ โดยบทบัญญัติที่เพิ่มเติมควรมีถ้อยคำในลักษณะที่ว่า

“ให้ศาลที่มีเขตอำนาจ มีอำนาจในการช่วยเหลือกระบวนการอนุญาตตุลาการได้ แม้ว่าสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการจะมิใช่ประเทศไทย หรือแม้ว่าจะไม่มีการกำหนดสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการก็ตาม”

(2.2.3) การปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในส่วนอื่นของพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2545 ที่เกี่ยวข้องบางมาตราเพื่อให้มีบทบัญญัติที่มารองรับการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาตตุลาการออนไลน์

ในส่วนนี้ผู้เขียนขอเสนอแนะให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 5 ดังนี้

(ก) "อนุญาตตุลาการ" หมายความว่ารวมถึง อนุญาตตุลาการออนไลน์ด้วย

(ข) คำจำกัดความของคำว่า "อนุญาตตุลาการออนไลน์" โดยบทบัญญัติที่เพิ่มเติมควรจะมีถ้อยคำในลักษณะที่ว่า

"อนุญาตตุลาการออนไลน์" หมายถึง การระงับข้อพิพาทด้วยการอนุญาตตุลาการที่คู่พิพาทตกลงให้มีการระงับข้อพิพาททั้งหมดหรือบางส่วนโดยวิธีการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการอนุญาตตุลาการไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างคู่พิพาทกับอนุญาตตุลาการหรือระหว่างคู่พิพาทด้วยตนเองหรือระหว่างคู่พิพาทและอนุญาตตุลาการกับสถาบันผู้ให้บริการในการระงับข้อพิพาท (หากมี)

(ค) คำจำกัดความของคำว่า "เป็นหนังสือ" โดยบทบัญญัติที่เพิ่มเติมควรจะมีถ้อยคำในลักษณะที่ว่า

"เป็นหนังสือ" หมายความว่ารวมถึง การปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

(3) ข้อเสนอแนะในส่วนของแนวทางการพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาตตุลาการออนไลน์ในประเทศไทย

สำหรับในส่วนนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาตตุลาการขึ้นในประเทศไทย ผู้เขียนขอเสนอแนะ ดังนี้

(3.1) ในส่วนของนโยบาย รัฐควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นการรองรับการอนุญาตตุลาการออนไลน์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนการจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่อาจต้องมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้รัฐควรเข้ามาดูแลและจัดให้มีกฎเกณฑ์หรือกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับกับการดำเนินกระบวนการอนุญาตตุลาการออนไลน์

(3.2) ในส่วนของการพัฒนาสถาบันผู้ให้บริการในการระงับข้อพิพาทโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการของสถาบันอนุญาตตุลาการ สำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม ผู้เขียนขอเสนอแนะ ดังนี้

(3.2.1) การสร้างระบบโดยให้ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยเข้ามาเป็นสมาชิกของทางสถาบันอนุญาตตุลาการสำหรับการระงับข้อพิพาททางออนไลน์ กล่าวคือ

เพื่อจะได้มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนซึ่งจะเป็นการลดภาระในค่าธรรมเนียมการระงับข้อพิพาท โดยเฉพาะต่อผู้บริโภค

(3.2.2) การสร้างระบบการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ไว้ในหน้าเว็บไซต์ของทางสถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งรายละเอียดที่จำเป็นต้องมีอยู่ในหน้าเว็บไซต์ของการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการออนไลน์ของทางสถาบัน ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 แล้ว

(3.2.3) ในส่วนของค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายและค่าปวยการอนุญาโตตุลาการ

เนื่องจากในการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ ข้อพิพาทส่วนใหญ่ที่จะถูกนำเข้ามาสู่การพิจารณาก็คือ ข้อพิพาทที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการหรือภาคธุรกิจซึ่งมักจะเป็นข้อพิพาทที่มีมูลค่าไม่มาก ดังนั้นหากการให้บริการในการระงับข้อพิพาทดังกล่าวคิดคำนวณค่าบริการในอัตราที่สูงอาจส่งผลให้ไม่มีผู้ใช้บริการในการระงับข้อพิพาททางอนุญาโตตุลาการออนไลน์ เนื่องจากเห็นว่าไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปเมื่อเทียบกับมูลค่าของข้อพิพาท ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า

ในส่วนของค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายนั้น สถาบันอนุญาโตตุลาการไม่จำเป็นต้องคิดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการออนไลน์จากคู่พิพาท โดยเฉพาะการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการ

ในส่วนของค่าปวยการอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการควรที่จะคิดอัตราค่าปวยการอนุญาโตตุลาการในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราที่ทางสถาบันกำหนดไว้สำหรับการอนุญาโตตุลาการในรูปแบบปกติที่ทางสถาบันได้ดำเนินการอยู่และต่ำกว่าอัตราที่ใช้กับการระงับข้อพิพาทระหว่างภาคธุรกิจด้วยกัน โดยผู้เขียนขอเสนอแนะวิธีการคำนวณ ดังนี้

ค่าปวยการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการ

ทุนทรัพย์ที่เรียกร้อง	ค่าปวยการขั้นต่ำ
ไม่มีทุนทรัพย์	4,000 บาท (100 USD)
ไม่เกิน 20,000 บาท (500 USD)	5,000 บาท (125 USD)
20,001-40,000 บาท	8,000 บาท (200 USD)
40,001-50,000 บาท	10,000 บาท (250 USD)

50,001-70,000 บาท	20,000 บาท (500 USD)
70,001-100,000 บาท	40,000 บาท (1,000 USD)
100,001 บาท ขึ้นไป	50,000 บาท (1,250 USD)

ข้อสังเกต การกำหนดวิธีการคำนวณค่าป่วยการอนุญาตโตตุลาการดังกล่าวข้างต้น เป็นการกำหนดค่าป่วยการขั้นต่ำสำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่มีอนุญาตโตตุลาการคนเดียวซึ่งเป็นการกำหนดวิธีการคำนวณให้สอดคล้องกับการกำหนดข้อบังคับในเรื่องการแต่งตั้งอนุญาตโตตุลาการที่กำหนดให้มีอนุญาตโตตุลาการเพียงคนเดียว

(3.2.4) ข้อบังคับว่าด้วยอนุญาตโตตุลาการออนไลน์

ในตอนนี้ผู้เขียนได้ทำการร่างข้อบังคับว่าด้วยอนุญาตโตตุลาการออนไลน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อบังคับว่าด้วยอนุญาตโตตุลาการออนไลน์

บทนำ

ข้อบังคับนี้จะใช้บังคับกับการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการอนุญาตโตตุลาการที่มีการดำเนินกระบวนการระงับข้อพิพาทผ่านทางออนไลน์เท่านั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยข้อบังคับนี้จะใช้ได้กับข้อเสนอสองคู่พิพาททุกฝ่ายซึ่งถูกเสนอผ่านทางออนไลน์ ตลอดจนใช้กับการทำคำชี้ขาดของอนุญาตโตตุลาการและการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการระงับข้อพิพาทที่ดำเนินการผ่านทางออนไลน์ อย่างไรก็ตามคู่พิพาทและอนุญาตโตตุลาการอาจใช้การติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากวิธีการทางออนไลน์ได้ในบางกรณี นอกจากนี้ข้อพิพาทนี้อาจใช้บังคับกับการดำเนินกระบวนการระงับข้อพิพาทไม่ว่าข้อพิพาทนั้นจะเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ก็ตาม

หมวด 1

บททั่วไป

ข้อ 1 ในข้อบังคับนี้

- (1) "สถาบัน" หมายถึง สถาบันอนุญาตโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม
- (2) "ผู้อำนวยการ" หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักระงับข้อพิพาทหรือผู้อำนวยการ สถาบันอนุญาตโตตุลาการ

- (3) "ข้อบังคับอนุญาตโตตุลาการ" หมายถึง ข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วย อนุญาตโตตุลาการ สถาบันอนุญาตโตตุลาการ
- (4) "เว็บไซต์ผู้จัดการการระงับข้อพิพาท" (Administrative Site) หมายถึง เว็บไซต์ของสถาบัน อนุญาตโตตุลาการ สำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม
- (5) "อนุญาตโตตุลาการ" (Panel) หมายถึง อนุญาตโตตุลาการคนเดียว
- (6) "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" (Case Site) หมายถึง หน้าเว็บไซต์ที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเก็บรักษา ข้อมูลของคดีและการเสนอต่างๆ ของคู่พิพาท
- (7) "ผู้บริโภคร" หมายถึง บุคคลธรรมดาใดๆ ซึ่งกระทำการเพื่อวัตถุประสงค์ที่มีใช้ในทางการค้า ธุรกิจหรือในทางวิชาชีพ
- (8) "ผู้ประกอบการกิจการ" หมายถึง ผู้ประกอบการค้าทางพาณิชย์ไม่ว่าจะดำเนินการผ่านทาง อิเล็กทรอนิกส์หรือไม่
- (9) "ศาล" หมายถึง ศาลที่มีเขตอำนาจในประเทศที่เป็นสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการทาง อนุญาตโตตุลาการ
- (10) "การพิจารณา" (Hearing) หมายถึง การประชุมใดๆ หรือการประชุมระหว่างคู่พิพาททุก ฝ่ายกับอนุญาตโตตุลาการ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการผ่านทางโทรศัพท์ การประชุมผ่านทาง วิดีโอ (Video-Conference) หรือโดยวิธีอื่น ตลอดจนการนัดหมายพบเจอกัน
- (11) คำว่า "อินเทอร์เน็ต" และ "ออนไลน์" สามารถถูกใช้แทนกันได้ ซึ่งหมายถึง "World- Wide electronic online medium"
- (12) การเสนอ (Submit) หมายถึง การส่งคำคู่ความ ข้อเรียกร้อง การแสดงออก การ ติดต่อสื่อสาร หรือเอกสารอื่นๆ มายัง "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์หรือผ่าน ทางวิธีการอื่นตามที่อนุญาตโตตุลาการกำหนด
- ข้อเสนอ (Submission) หมายถึง คำคู่ความ ข้อเรียกร้องทุกประเภท การแสดงออก การ ติดต่อสื่อสารหรือเอกสารอื่นใดที่ถูกส่งมายัง "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท"
- (13) คำว่า "เป็นหนังสือ" (Writing) หมายถึง การปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบ อิเล็กทรอนิกส์ด้วย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามคำจำกัดความใน พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

ข้อ 2 การส่งข้อเสนอและการคำนวณระยะเวลา

(1) เว้นแต่คู่พิพาทได้ตกลงไว้เป็นอย่างอื่นโดยความเห็นชอบของอนุญาโตตุลาการ ข้อเสนอใดที่ทำขึ้นภายใต้ข้อบังคับนี้จะถือว่าได้มีขึ้นก็ต่อเมื่อ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ได้รับข้อเสนอ นั้นแล้ว

ให้ถือว่าวันและเวลาที่ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ได้รับข้อเสนอ คือ วันและเวลาที่ระบุไว้ในอีเมลยืนยันการได้รับข้อเสนอที่ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ส่งให้กับคู่พิพาทที่ทำข้อเสนอ นั้น

(2) เพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณระยะเวลาภายใต้ข้อบังคับนี้ ระยะเวลาดังกล่าว จะเริ่มต้นนับแต่วันที่ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ได้รับข้อเสนอ นั้นตามข้อ (1)

ข้อ 3 วิธีการอื่นๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร

(1) อนุญาโตตุลาการอาจกำหนดวิธีการอื่นๆ ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับอนุญาโตตุลาการ นอกจากที่ใช้กับ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ก็ได้

(2) สถาบันจะต้องแจ้งให้คู่พิพาทและอนุญาโตตุลาการทราบถึงที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail address) ของทางสถาบัน เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคู่พิพาทและอนุญาโตตุลาการกับทางสถาบัน

หมวด 2

ข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการ

ข้อ 4 คู่พิพาทอาจระบุข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการดังต่อไปนี้ในสัญญาหรือทำเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการอีกฉบับหนึ่งก็ได้

(1) คู่พิพาทได้ตกลงให้ข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการนี้ไม่ผูกพันคู่พิพาทฝ่ายผู้บริโภคให้ต้องนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ (an optional referral)

(2) คู่พิพาทได้ตกลงให้การอนุญาโตตุลาการอยู่ภายใต้การดำเนินการของทางสถาบัน และให้ตกลงภายใต้ข้อบังคับนี้ อย่างไรก็ตามหากอนุญาโตตุลาการและคู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ ข้อบังคับนี้อาจถูกใช้บังคับ แม้ในขณะที่เริ่มกระบวนการอนุญาโตตุลาการ การอนุญาโตตุลาการจะตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์อื่น

ให้ถือเอาข้อบังคับที่ได้มีการแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนวันเริ่มกระบวนการอนุญาโตตุลาการเป็นข้อบังคับที่มีผลใช้บังคับ

คู่พิพาทอาจตกลงเปลี่ยนแปลงข้อบังคับนี้ได้โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร

- (3) ข้อบังคับนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับอนุญาตโตตุลาการ
- (4) สถาบันอาจพิจารณาให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตโตตุลาการไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับนี้ หากปรากฏว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่อาจเข้าร่วมในกระบวนการอนุญาตโตตุลาการตามข้อบังคับนี้ได้ หรือสถาบันพิจารณาแล้วเห็นว่ากระบวนการอนุญาตโตตุลาการนั้นไม่ควรดำเนินการภายใต้ข้อบังคับนี้ ในกรณีเช่นนี้ให้ดำเนินกระบวนการอนุญาตโตตุลาการไปตามข้อบังคับของสถาบันอนุญาตโตตุลาการว่าด้วยอนุญาตโตตุลาการ

(5) เว้นแต่คู่พิพาทได้ตกลงไว้เป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าคู่พิพาทมอบหมายให้สถาบันเป็นผู้จัดการในการดำเนินกระบวนการอนุญาตโตตุลาการหากคู่พิพาทตกลงให้กระบวนการอนุญาตโตตุลาการตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับนี้

หมวด 3

คำคู่ความและการส่งข้อเสนอ

คำเสนอข้อพิพาท

ข้อ 5 ให้คู่พิพาทเสนอข้อพิพาทของตน (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ผู้เรียกร้อง") ไปยังเว็บไซต์ผู้จัดการการระงับข้อพิพาท โดยทำเป็นหนังสือประกอบด้วยรายละเอียดตามแบบที่กำหนด คำเสนอข้อพิพาทประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) คำขอให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตโตตุลาการออนไลน์
- (2) ข้อสัญญาอนุญาตโตตุลาการหรือสัญญาอนุญาตโตตุลาการ
- (3) สัญญาหรือนิติสัมพันธ์หรือเอกสารอื่นๆ อันก่อให้เกิดหรือที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทเท่าที่อาจส่งได้ทางอิเล็กทรอนิกส์
- (4) ข้อเท็จจริงอันเป็นฐานแห่งข้อเรียกร้องและจำนวนเงินที่เรียกร้อง ตลอดจนหลักกฎหมายที่ใช้เพื่อสนับสนุนข้อเรียกร้อง
- (5) ข้อเรียกร้องและคำขอ
- (6) กรณีที่ไม่มีการตกลงกันไว้ก่อน ให้ระบุจำนวนอนุญาตโตตุลาการ
- (7) ที่อยู่ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail address) ซึ่งผู้เรียกร้องจะได้รับการติดต่อทางอีเมลล์จาก "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" และที่อยู่ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail address) ที่ถูกต้องของคู่พิพาทเท่าที่ผู้เรียกร้องอาจทราบได้และชื่อ ที่อยู่ทางไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์และโทรสารของคู่พิพาททั้งสองฝ่าย

ผู้เรียกร้องไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการพิจารณา

ข้อ 6 เมื่อผู้อำนวยการเห็นว่าคำเสนอข้อพิพาทมีรายละเอียดครบถ้วนตามข้อ 5 ให้สถาบันสร้าง "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" สำหรับการระงับข้อพิพาทนี้โดยต้องบรรจุคำเสนอข้อพิพาทไว้ใน "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ทันที และต้องแจ้งทางอีเมลล์ให้คู่พิพาททราบถึงที่อยู่ทางอินเทอร์เน็ตของ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท"

กระบวนการอนุญาตตุลาการจะถือว่าได้เริ่มขึ้น ณ วันที่ได้มีการสร้าง "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ตามที่ระบุไว้ในอีเมลล์ยืนยันการสร้าง "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ที่คู่พิพาทได้รับจากสถาบัน

หากผู้อำนวยการเห็นว่าคำเสนอข้อพิพาทไม่ถูกต้อง ให้มีคำสั่งไม่รับหรือคืนคำเสนอข้อพิพาทนั้นให้ไปทำมาใหม่ หรือให้แก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาและกำหนดเงื่อนไขใดๆ ตามที่เห็นสมควร และให้ทางสถาบันระงับการสร้าง "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท"

หากทางสถาบันพบว่าการแจ้งไปถึงคู่พิพาทไม่อาจดำเนินการผ่านทางอีเมลล์ได้ ทางสถาบันอาจพิจารณาที่จะไม่นำข้อบังคับนี้มาใช้บังคับกับการระงับข้อพิพาท

คำคัดค้าน

ข้อ 7 ผู้คัดค้านจะต้องเสนอคำคัดค้านต่อ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ได้ถูกสร้างขึ้น โดยทำเป็นหนังสือมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ข้อโต้แย้งข้อเรียกร้องของผู้เรียกร้อง ข้อเท็จจริง เอกสารและหลักกฎหมายที่ใช้เพื่อสนับสนุนข้อโต้แย้ง

(2) ข้อโต้แย้งที่มีต่ออำนาจของอนุญาตตุลาการ จำนวน รายชื่อ คุณสมบัติ และ/หรือ รูปแบบของการเลือกอนุญาตตุลาการ หรือข้อโต้แย้งที่มีต่อการบังคับใช้ข้อบังคับนี้

(3) ที่อยู่ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail address) ซึ่งผู้คัดค้านจะได้รับการติดต่อทางอีเมลล์จาก "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท"

(4) ในกรณีที่มิใช่ข้อเรียกร้องแย้ง การเสนอข้อเรียกร้องแย้งให้เป็นไปตาม ข้อ 3

ข้อ 8 ในกรณีที่ผู้คัดค้านเสนอข้อเรียกร้องแย้ง ผู้เสนอข้อพิพาทอาจเสนอคำคัดค้านข้อเรียกร้องแย้งต่อ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ข้อเรียกร้องแย้งของผู้คัดค้านได้ถูกเสนอไปยัง "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท"

การแต่งตั้งอนุญาตตุลาการ

ข้อ 9 ให้มีอนุญาตตุลาการจำนวน 1 คน โดยสถาบันจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้เป็นอนุญาตตุลาการภายใน 5 วันนับแต่วันที่ "หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท" ได้รับคำคัดค้านจากผู้คัดค้าน

สถาบันจะทำการแต่งตั้งอนุญาตตุลาการจากบัญชีรายชื่ออนุญาตตุลาการที่ขึ้นทะเบียนไว้กับทางสถาบัน

ข้อ 10 อนุญาโตตุลาการต้องให้ความยินยอมในการแต่งตั้งและให้อยู่ภายใต้บังคับของประมวล
จริยธรรมอนุญาโตตุลาการท้ายข้อบังคับนี้

ให้สถาบันแจ้งชื่อและรายละเอียดของอนุญาโตตุลาการให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบโดยเร็ว
การคัดค้านอนุญาโตตุลาการ

ข้อ 13 เมื่อได้รับการแต่งตั้งและตลอดเวลาที่ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ ให้
อนุญาโตตุลาการเปิดเผยถึงข้อเท็จจริงอันอาจทำให้คู่พิพาทเกิดความสงสัยอันควรในความเป็น
อิสระและความเป็นกลางของตนถ้าหากพึงมี

ข้อ 14 (1) คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจคัดค้านอนุญาโตตุลาการ หากมีความสงสัยอันควรใน
ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการ

(2) การคัดค้านให้ทำเป็นหนังสือแจ้งเหตุที่คัดค้านโดยแจ้งชัดและเสนอต่อ “หน้าเว็บไซต์
ข้อพิพาท” ผ่านไปยังผู้อำนวยการภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่วันได้รับแจ้งชื่อและรายละเอียดของ
อนุญาโตตุลาการผู้นั้น หรือรู้ถึงข้อเท็จจริงแห่งการคัดค้านแล้วแต่กรณี

ข้อ 15 (1) หากคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งเห็นชอบกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการหรือผู้เป็น
อนุญาโตตุลาการขอถอนตัวหลังจากการคัดค้าน ให้ดำเนินการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการใหม่แทน
อนุญาโตตุลาการที่ถูกคัดค้าน

(2) การที่คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งเห็นชอบกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการหรือการที่ผู้เป็น
อนุญาโตตุลาการขอถอนตัว มิได้หมายถึงการยอมรับถึงความถูกต้องแห่งเหตุคัดค้าน
อนุญาโตตุลาการ

ข้อ 16 ในกรณีคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นชอบกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ คู่พิพาทฝ่ายที่
คัดค้านอาจยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบถึงความไม่เห็นชอบ
ของคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ 17 ให้อนุญาโตตุลาการที่ตั้งขึ้นใหม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการใหม่
กระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการ

ข้อ 18 เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงไว้เป็นอย่างอื่น ภาษาที่ใช้ในกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการ
จะต้องเป็นภาษาเดียวกับที่ใช้ในการทำสัญญาอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้อนุญาโตตุลาการอาจ
กำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ 19 สถานที่ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ (Place of Arbitration)

เว้นแต่คู่พิพาทได้ตกลงไว้เป็นอย่างอื่น ให้สถานที่ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ คือ
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

ข้อ 20 ในกรณีที่สัญญาอนุญาตโตตุลาการมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อนุญาตโตตุลาการมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงหลักแห่งความยุติธรรมและการให้คู่พิพาทมีโอกาสเสนอข้อเท็จจริงสนับสนุนข้ออ้างข้อต่อสู้ของตนได้ตามควรแก่พฤติการณ์แห่งข้อพิพาทนั้น

ข้อ 21 การสืบพยานให้เป็นไปตามวิธีการดังนี้

(1) หากคู่พิพาทมิได้ร้องขอและอนุญาตโตตุลาการมิได้เห็นชอบให้มีการสืบพยาน อนุญาตโตตุลาการจะทำคำชี้ขาดโดยอาศัยเพียงข้อเสนอดังกล่าวเท่านั้นก็ได้

(2) ในการสืบพยาน อนุญาตโตตุลาการอาจอนุญาตให้มีการสืบพยานบุคคล ถามคำถามบุคคล และอ้างส่งพยานเอกสารเพิ่มเติมก็ได้ หากอนุญาตโตตุลาการเห็นว่าพยานดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการทำคำชี้ขาดข้อพิพาท

ข้อ 22 คู่พิพาทฝ่ายใดกล่าวอ้างข้ออ้างใด ให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับคู่พิพาทฝ่ายที่กล่าวอ้าง

ข้อ 23 คู่พิพาทจะไม่อ้างอนุญาตโตตุลาการเป็นพยานในกระบวนการพิจารณาชั้นศาลเกี่ยวกับข้อพิพาทซึ่งเป็นมูลแห่งกระบวนการพิจารณาในชั้นอนุญาตโตตุลาการ

ข้อ 24 อนุญาตโตตุลาการจะให้ผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งทำรายงานความเห็นเสนอก็ได้ ให้อนุญาตโตตุลาการเลือกผู้เชี่ยวชาญจากบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ขึ้นทะเบียนไว้กับทางสถาบัน

เมื่อได้รับรายงานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ให้สถาบันส่งรายงานนั้นไปยัง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ให้ “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” แจ้งการมาถึงของรายงานของผู้เชี่ยวชาญให้อนุญาตโตตุลาการและคู่พิพาททราบ

หมวด 4

คำชี้ขาด

ข้อ 25 อนุญาตโตตุลาการจะต้องทำคำชี้ขาดให้เสร็จภายใน 72 ชั่วโมง นับแต่วันที่อนุญาตโตตุลาการได้รับการแต่งตั้ง

ข้อ 26 คำชี้ขาดจะกำหนดหรือชี้ขาด การใดให้เกินขอบเขตแห่งสัญญาอนุญาตโตตุลาการหรือคำขอของคู่พิพาทไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นการกำหนดค่าปวยการอนุญาตโตตุลาการหรือเป็นการชี้ขาดให้เป็นไปตามข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความกันระหว่างคู่พิพาท

ข้อ 27 อนุญาตโตตุลาการจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดไปตามหลักแห่งกฎหมายและความยุติธรรม เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงให้วินิจฉัยชี้ขาดโดยใช้หลักสุจริตและเป็นธรรม

ในการตีความตามสัญญาให้คำนึงถึงสภาพความเป็นไปได้และแนวปฏิบัติทางการค้าตามสัญญานั้นๆ ด้วย

ข้อ 28 คำชี้ขาดจะต้องทำเป็นหนังสือทั้งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และไม่ใช้รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และลงลายมือชื่อของอนุญาโตตุลาการ โดยระบุ เหตุผลแห่งข้อวินิจฉัยทั้งปวง วัน เดือน ปี และ สถานที่ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการตามข้อ 19 ไว้โดยชัดแจ้ง และให้ถือว่าคำชี้ขาดดังกล่าวได้ทำขึ้น ณ สถานที่เช่นว่านั้น

ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการไม่ลงลายมือชื่อไว้ ให้ผู้อำนวยการจัดแจ้งเหตุชัดช่องลงไว้

อนุญาโตตุลาการ ผู้อำนวยการและสถาบันจะเปิดเผยคำชี้ขาดต่อสาธารณชนไม่ได้ เว้นแต่ คู่พิพาทยินยอม ในกรณีที่เป็นคำชี้ขาดที่เกิดจากการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค ให้ถือว่าผู้ประกอบการยินยอมให้เปิดเผยคำชี้ขาดดังกล่าวต่อสาธารณชน

ข้อ 29 อนุญาโตตุลาการจะต้องเสนอคำชี้ขาดไปยัง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” โดยคำชี้ขาดถือว่าได้ถูกทำขึ้นก็ต่อเมื่อได้ส่งไปยัง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ซึ่งวันที่ทำคำชี้ขาดจะถูกระบุไว้ในอีเมลล์ยืนยันที่ทาง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ส่งให้กับคู่พิพาทโดยแจ้งให้คู่พิพาททราบว่าคำชี้ขาดได้ถูกเสนอมายัง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” แล้ว

ให้อนุญาโตตุลาการส่งคำชี้ขาดที่มีได้ทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กับทางสถาบัน และให้ทางสถาบันส่งสำเนาคำชี้ขาดไปถึงคู่พิพาทที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ข้อ 30 ให้ถือว่าคำชี้ขาดมีผลผูกพันคู่พิพาทแล้วนับแต่วันที่คู่พิพาทได้รับอีเมลล์ยืนยันที่ทาง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ส่งให้กับคู่พิพาทตามข้อ 29

คำชี้ขาดถือว่าผูกพันคู่พิพาททั้งสองฝ่าย เว้นแต่คู่พิพาทฝ่ายผู้บริโภคปฏิเสธความผูกพันตามคำชี้ขาด (a binding award, except if rejected)

ข้อ 31 ภายในกำหนดเวลา 48 ชั่วโมง นับแต่วันที่คู่พิพาทได้รับอีเมลล์ยืนยันที่ทาง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ส่งให้กับคู่พิพาทตามข้อ 29 เมื่อเกิดความสงสัยตามควรเกี่ยวกับข้อความในคำชี้ขาด คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้อนุญาโตตุลาการตีความข้อความนั้นได้ คำตีความนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำชี้ขาด

ข้อ 32 ถ้าในคำชี้ขาดใดมีข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย เมื่ออนุญาโตตุลาการเห็นสมควร ภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่วันมีคำชี้ขาด หรือเมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ ภายในกำหนดเวลา 48 ชั่วโมง นับแต่วันที่คู่พิพาทได้รับอีเมลล์ยืนยันที่ทาง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ส่งให้กับคู่พิพาทตามข้อ 29 แล้วแต่กรณี อนุญาโตตุลาการอาจแก้ไขให้ถูกต้องได้

ข้อ 33 ภายในกำหนดเวลา 48 ชั่วโมง นับแต่วันที่คู่พิพาทได้รับอีเมลล์ยืนยันที่ทาง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ส่งให้กับคู่พิพาทตามข้อ 29 เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดเห็นว่ามิได้ชี้ขาดในข้อประเด็นสาระสำคัญใด ก็อาจร้องขอให้อนุญาโตตุลาการทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมในประเด็นข้อนั้นได้

ในกรณีที่อนุญาตตุลาการเห็นว่าข้อประเด็นนั้นเป็นข้อสาระสำคัญและยังมีได้ชี้ขาดไว้ ก็ให้ทำการชี้ขาดในประเด็นนั้นให้เสร็จสิ้นภายในเวลา 72 ชั่วโมง นับแต่วันที่คู่พิพาทฝ่ายนั้นได้เสนอคำร้องขอไปยัง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท”

ถ้าอนุญาตตุลาการเห็นว่าการทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมนั้นไม่อาจกระทำได้นอกจากจะต้องรับฟังข้อเท็จจริงนั้นเพิ่มเติม ก็อาจสั่งให้คู่พิพาทนำพยานหลักฐานมาสืบได้ อนึ่ง อนุญาตตุลาการจะต้องทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมดังกล่าวให้เสร็จสิ้นภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่วันที่คู่พิพาทได้เสนอคำร้องขอ

ข้อ 34 คู่พิพาทสามารถที่จะเข้าไปใน “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ได้อีกเพียง 30 วันนับแต่วันที่อนุญาตตุลาการเสนอคำชี้ขาดไปยัง “หน้าเว็บไซต์ข้อพิพาท” ตามข้อ 29

หมวด 5

ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และค่าปฎยการ

ข้อ 34 ให้อนุญาตตุลาการกำหนดไว้ในคำชี้ขาดเรื่องค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในชั้นอนุญาตตุลาการ ตลอดจนค่าปฎยการอนุญาตตุลาการ แต่ไม่รวมถึงค่าทนายความและค่าใช้จ่ายของทนายความ

ข้อ 35 ก่อนที่จะมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการไม่ว่าในชั้นตอนใด หากเห็นสมควร ผู้อำนวยการอาจเรียกให้คู่พิพาทวางเงินประกันค่าปฎยการได้

ถ้าคู่พิพาทไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนซึ่งเงินประกันค่าปฎยการภายในระยะเวลาตามสมควรที่ผู้อำนวยการกำหนดไว้ ผู้อำนวยการจะทำรายงานเสนออนุญาตตุลาการ เพื่อให้มีคำสั่งงดการดำเนินกระบวนการพิจารณาไว้ก็ได้

ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นในบทนี้เพื่อเป็นการสรุปเนื้อหาทั้งหมดที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนข้อเสนอแนะประการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อตอบปัญหาสุดท้ายก็คือ การที่จะทำอย่างไรเพื่อที่จะให้ประเทศไทยได้มีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มิได้มีความมุ่งหมายให้ประเทศไทยจำเป็นต้องพยายามพัฒนาประเทศโดยเอาอย่างประเทศในโลกตะวันตกจนกระทั่งลืมนี่จะพิจารณาไปว่าประเทศไทยพร้อมแล้วหรือไม่กับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศควรที่จะพิจารณาประเด็นในเรื่องความพร้อมดังกล่าวให้มาก ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ทำให้ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ที่เร็วเกินไปจนกลับกลายมาเป็นปัญหาเช่นที่เกิดขึ้นกับระบบการเข้ามหาวิทยาลัย (Admission) ในปี พ.ศ.2549

ผู้เขียนจึงมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นเพียงก้าวแรกๆ ของจุดเริ่มต้นในการที่ประเทศไทยจะได้หันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการออนไลน์โดยผู้เขียนมิได้มุ่งหวังให้การอนุญาโตตุลาการออนไลน์จะต้องเกิดขึ้นในประเทศไทยในเวลาอันใกล้นี้ เพียงแต่ผู้เขียนคาดหวังที่จะให้ประเทศไทยได้มีการเริ่มต้นการพัฒนาให้เกิดการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ขึ้นโดยมีก้าว่างของการพัฒนาไปอย่างมั่นคงอันจะทำให้เกิดการอนุญาโตตุลาการออนไลน์ที่เป็นที่ยอมรับและมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

สำนักหอสมุด